STUDII ȘI CERCETĂRI
DE
NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII
(XXVII-XXIX)
2024-2026

STUDIES AND RESEARCHES
IN
N U M I S M A T I C S

ÉTUDES ET RECHERCHES
DE
N U M I S M A T I Q U E

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”

STUDII ȘI CERCETĂRI DE NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII (XXVII-XXIX)

2024-2026

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
BUCUREȘTI

2026

COMITETUL DE REDACȚIE

AUREL VÎLCU, redactor responsabil
THEODOR ISVORANU, redactor responsabil adjunct
MARIUS BLASKÓ, MIHAI DIMA, EMANUEL VIOREL PETAC,
DAN PÎRVULESCU şi GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, membri

COLEGIUL DE REDACȚIE

RADU ARDEVAN; ANA BOLDUREANU; IONEL CÂNDEA, m.c. al Academiei Române; GABRIEL CUSTUREA; GEORGES DEPEYROT; CONSTANTIN C. PETOLESCU, m.c. al Academiei Române; acad. VICTOR SPINEI

DANA COSTIN, redactor

ADRIAN MIRCEA DOBRE, redactor Editura Academiei Române

OFELIA COȘMAN, tehnoredactor

Orice comandă va fi adresată la:
EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, Bucureşti, România: Tel. 4021-318 8146, 4021-318 8106, Fax 4021-318 2444, e-mail: edacad@ear.ro

S.C. MANPRES DISTRIBUTION S.R.L., str. Ziduri vii, nr. 5, bl. B 18, scara 1, apartament 44, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-3124801, e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro

S.C. ORION PRESS IMPEX S.R.L., str. Băiculeşti, nr. 23, bl. E9, scara D , ap. 147, camera 1, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-2106787, e-mail: office@orionpress.ro

S.C. CRIS MEDIA PRESS S.R.L., bld. Gheorghe Duca, nr. 10-22, sector 1, Bucureşti, tel. 0722.333.405, e-mail: office.crismedia@gmail.com

S.C. DEREX COM S.R.L., Aleea Țebea, nr. 2B, sector 4, București, tel. 0726258546, e-mail: derex_com@yahoo.com

S.C. SORIRORI SOLUTIONS S.R.L., bd. Republicii, nr. 25, Târgu Jiu, cod poştal 210152, județul Gorj, tel. 004 0765 262 077, 004 0765 166 433, e-mail: sorin.costreie@sorirori.ro, rosana.guta@sorirori.ro

S.C. TOP SEVEN BEST S.R.L., str. Morii, nr. 41, Clinceni, jud. Ilfov, tel. 0787 818 706, e-mail: office@abonamente-presa.ro

Adresa redacției:
Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, str Henri Coandă nr. 11, 010667 Bucureşti, Tel./Fax 4021 212 88 62, E-mail : redactie_iab@yahoo.com; aurelvilcu@yahoo.com

© 2026, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
www.ear.ro

Sumar – Sommaire

I. STUDII ŞI CERCETĂRI – ÉTUDES ET RECHERCHES

A. NUMISMATICĂ – NUMISMATIQUE

AUREL VÎLCU, Monede olbiene din secolul al V-lea a. Chr. descoperite la Histria – Olbian coins from the 5th century BC discovered at Histria 7

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Monede histriene de argint din tezaurul de la Enisala (com. Sarichioi, jud. Tulcea) – Silver coins of Istros from the Enisala hoard (Sarichioi commune, Tulcea County) 13

GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, ADAM RABINOWITZ, New Greek, Macedonian and Roman coin discoveries from the "Platou Est" sector at Histria (Romania) 23

IONUȚ BADEA, O colecție particulară de monede emise de cetatea Histria – Coins of Istros (Histria) from a private collection 49

ANA-MARIA BALTĂ, Noi considerații asupra monedelor cu revers tip poartă de oraș din Moesia Inferior emise în timpul lui Gordian al III-lea (238-244) – New considerations on the coins with city-gate reverse issued in Moesia Inferior during the reign of Gordian III (AD 238-244) 63

EUGEN NICOLAE, Despre ornamentul islamic „nodul fericirii" și originea puterii sale apotropaice 75

EUGEN NICOLAE, „Sindromul Poienești". Un bilanț moldovenesc și perspectiva unui dosar muntenesc 87

LILIA DERGACIOVA, An extraordinary hoard from the first quarter of the 15th century. Contributions to the Moldavian currency system during the reign of Alexander I (1399/1400-1432). With an appendix by ROMAN CROITOR, Sturgeons in medieval Moldova 101

B. METROLOGIE – MÉTROLOGIE

GABRIEL CUSTUREA, Ponduri antice descoperite în Dobrogea – Ancient weights discovered in Dobruja 129

II. DISCUŢII ŞI NOTE – DISCUSSIONS ET NOTES

ANA-MARIA BALTĂ, IONUȚ BADEA, Un lot de monede emise de cetatea Nicopolis ad Istrum între 193 și 222 p. Chr. – An assemblage of coins struck by Nicopolis ad Istrum between AD 193 and 222 133

DOREL BĂLĂIȚĂ, Jetoanele societăţii anonime miniere „Lignitul" – The tokens issued by the "Lignitul" mining joint-stock company 139

III. DESCOPERIRI MONETARE – DÉCOUVERTES MONÉTAIRES

THEODOR ISVORANU, SEBASTIAN MATEI, Tezaurul de denari romani republicani descoperit la Săsenii pe Vale, jud. Buzău – The hoard of Roman Republican denarii discovered at Săsenii pe Vale, Buzău County 151

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Un tezaur monetar de la mijlocul secolului al II-lea p. Chr. descoperit la Durostorum – A coin hoard from the middle of the 2nd century A.D. found at Durostorum 163
MIHAI DIMA, ALIN FRÎNCULEASA, Monede romane descoperite la Urlați, jud. Prahova – Roman coins found in Urlaţi, Prahova County..... 177
MARIUS BLASKÓ, Monedele ungureşti din necropola medievală de la Buftea-La Cârna/Mănești (secolele XIV – XVII) – Hungarian coins from the medieval necropolis at Buftea-La Cârna/Mănești (14th – 17th centuries)..... 189
VIOREL M. BUTNARIU, Tezaurul monetar descoperit la Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda – The coin hoard discovered at Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda..... 199

IV. NECROLOG – NÉCROLOGIE

ANA BOLDUREANU, *In memoriam* Eugen Nicolae..... 213

ABREVIERI – ABBRÉVIATIONS 227

Monede romane descoperite la Urlați, jud. Prahova

Mihai DIMA[*],
și Alin FRÎNCULEASA[**]

Teritoriu anexat Moesiei Inferior în urma primei campanii dacice a împăratului Traian[1], dar rămas în afara granițelor Imperiului de la începutul domniei lui Hadrian[2], Muntenia este săracă în descoperiri monetare izolate de epocă romană comparativ cu regiunile învecinate[3]. De aceea, este important ca atunci când ies la lumină astfel de piese, acestea să fie introduse cât mai curând în circuitul științific.

Orașul Urlați este situat pe valea râului Cricovul Sărat, la contactul dintre Câmpia Română și zona dealurilor subcarpatice (masivul Dealul Mare-Istrița) Fig. 1. Pe raza localității au fost descoperite, prin cercetări de suprafață, numeroase situri arheologice, care confirmă locuirea constantă a zonei începând din epoca neolitică până în evul mediu târziu (Pl. I).

Primele cercetări au fost realizate în anii 2004-2006, în punctul *La Islaz/La Câmp*. Reluate în anul 2013, săpăturile arheologice au devenit unele sistematice[4]. Deși situl este unul pluristratificat, locuirea s-a dezvoltat mai curând pe orizontală. Au fost descoperite materiale/complexe arheologice specifice sec. XVI-XVII/XVIII, sec. V-VII p.Chr., sec. II-III p.Chr., culturilor Tei, Monteoru (epoca bronzului), Gumelnița, Boian (eneolitic) și Starčevo-Criș (neolitic)[5].

Nivelul de locuire atribuit sec. II-III p.Chr. este reprezentat de o locuință adâncită (bordei) și de câteva gropi. Locuința avea formă rectangulară (L=2,9×2,5 m, baza la –1,05 m), fără structură de foc, dar spre marginea de nord a acesteia a apărut o zonă arsă, aflată la cca 0,10-0,15 m mai sus de nivelul de călcare/podea (Pl. II/7). Au fost descoperite și urmele unor gropi care susțineau pereții și suprastructura locuinței (Pl. II/1, 7). În inventarul acesteia (pe podea/nivelul de călcare) au fost descoperite fragmente ceramice lucrate la roată, din care remarcăm resturi dintr-o amforă cărămizie, cu nisip în pastă, corp sferoidal (Pl. II/3, 6), dar și fragmente de vase din pastă fină, cenușie. În același complex a fost găsită și ceramică grosieră, modelată la mână, inclusiv cu buza decorată cu adâncituri, care amintește de tradiții locale Latene (Pl. III). Gropile atribuite sec. II-III p.Chr. au un inventar sărăcăcios, constând din fragmente

---

[*] Banca Națională a României; Mihai.Dima@bnro.ro

[**] Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova; alinfranculeasa@yahoo.com

[1] Ioana Bogdan Cătăniciu, *Muntenia în sistemul defensiv al Imperiului roman sec. I-III p. Chr. / Wallachia in the defensive system of the Roman Empire 1st-3th centuries A.D.*, Alexandria, 1997, p. 52.

[2] *Ibidem*, p. 57.

[3] Cf. Gh. Bichir, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, București, 1984, p. 65-79.

[4] A. Frînculeasa, *O evaluare a cercetărilor arheologice de la Urlați (jud. Prahova)*, în V. Sava, F. Gogâltan (eds.), *Epoca bronzului de-o parte și de alta a Carpaților. Studii în onoarea lui Tudor Soroceanu la 80 de ani. The Bronze Age on both sides of the Carpathians. Studies in honor of Tudor Soroceanu at 80 years*, Cluj-Napoca, 2024, p. 215-251.

[5] *Ibidem*.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), București, 2026, p. 177-188.

Fig. 1. Situl arheologic de la Urlați – *La Islaz*, văzut dinspre vest-sud-vest.

Fig. 2. Poziționarea sitului de la Urlați și a zonelor cercetate:
A. cercetări sisteamtice (2013-2025); B. proprietate familia Corcodel (2025); C. proprietate familia Mache (2024)

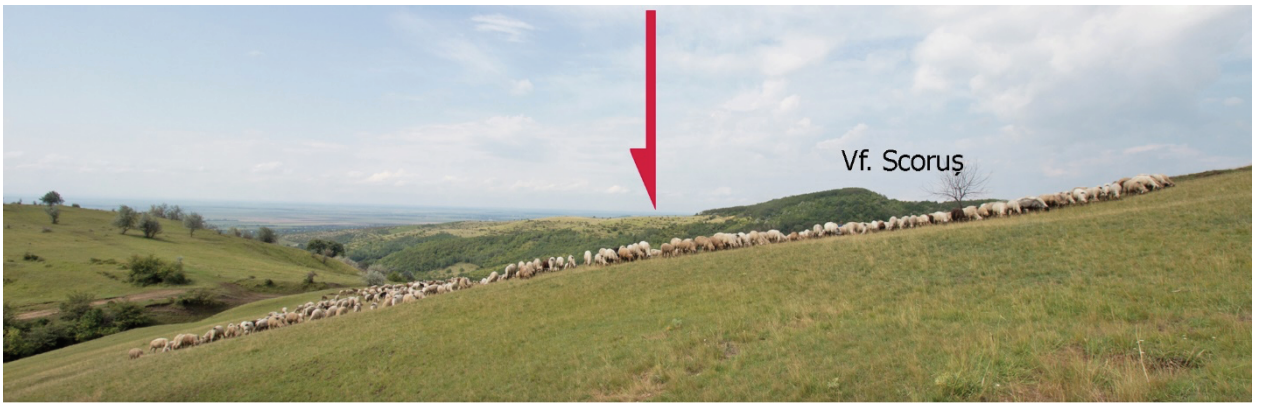

Fig. 3. Situl arheologic de la Urlați – *Vărful Scoruș*, văzut dinspre est

ceramice și, mai rar, din oase de mamifere. Din strat sau de la suprafață au fost recuperate fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă cenușie, dar și de la amfore (pereți, toarte) care au culoarea gălbuie, pastă nisipoasă sau caolinoasă (Pl. III)[6].

Ceramică specifică aceleiași perioade a fost descoperită și în cadrul a două intervenții realizate pentru două proprietăți (*Mache* și *Corcodel*)[7], situate la 190 m, respectiv 120 m est de segmentul de sit în care Muzeul de Istorie și Arheologie Prahova realizează cercetări arheologice sistematice începând din anul 2013 (Fig. 2). În ambele perimetre abordate prin cercetări de tip diagnostic intruziv a fost descoperită ceramică lucrată la roată sau cu mâna, cenușie sau roșiatică, inclusiv fragmente de amfore, material arheologic care poate fi atribuit sec. II-III p.Chr. De interes pentru acest articol sunt două monede, care provin de pe proprietatea *Corcodel*, dar care nu au context stratigrafic, fiind descoperite la adâncimi afectate de arături.

Un alt sit din localitatea Urlați în care au fost descoperite monede din sec. II-III p.Chr. este cel aflat la sud de *Vârful Scoruș*, situat la altitudinea maximă de 445 m (Fig. 3)[8]. Monedele provin din descoperiri realizate cu ajutorul detectorului de metale.

În urma verificărilor pe teren, la suprafață, au fost descoperite fragmente ceramice lucrate la roată și la mână, datând din sec. II-III p.Chr., dar şi alte piese din metal datate în aceeași perioadă (Tab. I și Pl. IV)[9].

Cercetări, dar de mică amploare, au fost realizate în anii 2014 și 2025 în situl de la *Lac la Frîncu*. Și în acest sit, aflat la 1,1 km ESE de cel de la *Islaz*, au fost descoperite materiale arheologice datând din sec. II-III p.Chr.[10].

Pe raza localității Urlați, pe lângă cele trei obiective de la *Islaz*, la *Lac la Frîncu* și *Vârful Scoruș*, materialul arheologic recuperat de la suprafață indică locuiri datând din sec. II-III p.Chr. și în siturile de la *Lac la CAP,* la *Autogară/*la *Lac la Tacu,* la *DN1*.

---

[6] *Ibidem*.

[7] Proprietatea familiei Mache în 2024 și cea a familiei Corcodel în 2025.

[8] La 6,4 km NE de situl de la *Islaz*.

[9] A. Frînculeasa, D. Cristea-Stan, *Notă arheologică asupra unui fragment de armă preistorică descoperit pe raza localității Urlați (jud. Prahova)*, în Buletinul Muzeului Județean Teleorman. Seria Arheologie, 12, 2020, p. 69-80 (determinate eronat, monedele au fost incluse într-un tabel-anexă al articolului; republicarea lor ne permite să remediem această situație).

[10] A. Frînculeasa, *Developments in mid-second millennium BC in Northern Muntenia (archaeological investigations in the Prahova river Basin)*, în Florin Gogâltan, Cristina Cordoș (eds.), *Prehistoric settlements: social, economic and cultural aspects. Seven studies in the Carpathian area*, Cluj-Napoca, 2016, p. 115-180; Idem, *O evaluare a cercetărilor arheologice de la Urlați…*

În zona apropiată de localitatea Urlați, singurul sit datat în sec. II-III p.Chr. în care s-au făcut cercetări arheologice este cel de la Ceptura – cătun *Bălălăi*, din care provine și o monedă de bronz atribuită lui Severus Alexander[11].

La Budureasca, în punctul la *Hulă* a fost descoperit un mormânt de incinerație datat în aceeași perioadă[12]. Mai la sud sunt cunoscute descoperirile de la Târgșoru Vechi[13] sau mormântul de inhumație de la Strejnicu[14].

Monedele descoperite în timpul cercetărilor arheologice efectuate pe raza orașului Urlați acoperă aparent un interval cronologic de peste un secol, dar cel mai probabil, toate au ajuns în zonă și au fost pierdute în prima jumătate a sec. al III-lea.

Tot aparent, între cele șapte monede pe care le publicăm cu toate datele necesare acum, se regăsesc emisiuni imperiale, provinciale și o imitație turnată. În realitate, cele trei piese considerate imperiale au avut doar prototipuri din această categorie. Este vorba despre doi denari de la Traian și Antoninus Pius, realizați din aliaje care imită argintul, și despre un denar fourré cu efigia Iuliei Domna, bătut, dar din bronz argintat, nu din argint. Cel mai probabil, cele trei piese au fost produse în ateliere locale din Moesia Inferior sau Dacia.

Monedele provinciale își au originea în ateliere și chiar provincii diferite. Cea mai timpurie dintre acestea a fost emisă la Serdica, în Thracia, pentru Caracalla, în intervalul 211-217. Urmează un tetrassarion bătut la Marcianopolis, pentru Elagabal (218-222), în perioada în care guvernator al provinciei Moesia Inferior era Sergius Titianus. Cea de-a treia, din care se păstrează doar o jumătate, provine de la Viminacium, din Moesia Superior, și a fost emisă, cel mai probabil, în timpul domniei împăratului Gordian III (238-244).

Imitația turnată a avut ca prototip o monedă bătută la Amphipolis, în Macedonia, pentru Severus Alexander (222-235). Aceasta a fost produsă într-un atelier local din zona limesului dunărean al provinciei Moesia Inferior și datează din al doilea sfert al sec. al III-lea[15].

În literatura de specialitate a apărut informația că la Urlați, jud. Prahova, a fost descoperit un medalion de bronz emis la Acrasus, în Lydia, pentru Septimius Severus[16]. Piesa a fost publicată de către C. Moisil, cu precizarea „Găsită la Urlați", fără a menționa județul în care se află localitatea[17]. În inventarul Cabinetului Numismatic al Bibliotecii Academiei Române, la nr. 481, informația privind proveniența monedei se completează „Găsit la Urlaţi cu ocazia lucrărilor liniei ferate". Întrucât prin localitatea Urlați din jud. Prahova sau în apropierea acesteia nu trece nicio cale ferată, cel mai probabil, locul descoperirii medalionului de la Acrasus este altul.

Intervalul în care se încadrează monedele publicate acum este destul de scurt și coincide cu o perioadă în care aveau loc frecvent invazii ale populațiilor din *barbaricum* în provinciile de la Dunărea de Jos ale Imperiului. Originea diversă a pieselor poate fi o dovadă a proveniență lor din astfel de incursiuni.

---

[11] V. Teodorescu, D. Lichiardopol, *Dacii liberi de la Ceptura sec. II-III e.n.*, în Anuarul Muzeului de Istorie și Arheologie Prahova. Studii și cercetări, 1, 1984, p. 102. Cel mai probabil, este o monedă pseudo-autonomă bătută de către Koinonul Macedoniei în timpul acestui împărat.

[12] V. Teodorescu, M. Peneș, *Matricea de incidență a siturilor arheologice de la Budureasca (Budureasca 1 – Budureasca 31) jud. Prahova, oglindă a continuității multimilenare de viață, a unității culturale și a densității paleodemografice din zonă*, în Anuarul Muzeului de Istorie și Arheologie Prahova. Studii și cercetări, 1, 1984, fig. 17.

[13] B. Ciupercă, *Târgșoru Vechi Novum Forum*, Monumentele Prahovei, 1, 2013, Ploiești, p. 11-12.

[14] A. Frînculeasa, O. Negrea, C. Dîscă, Angela Simalcsik, *Tumulul II de la Strejnicu (jud. Prahova) – o prezentare arheologică și bio-antropologică*, în *Revista de Arheologie, Antropologie* și *Studii Interdisciplinare*, 3, 2021, p. 67-104.

[15] M. Dima, *Contribuții privind circulația monetară în Dobrogea în prima jumătate a secolului al III-lea p.Chr.*, SCN, s.n., II (XIV), 2011 (2012), p. 35.

[16] Gh. Bichir, *op. cit.*, p. 77, nr. 103.

[17] C. Moisil, CreștCol, 1938-1942, 1944, p. 38, nr. 324.

Nu excludem, bineînțeles, schimburile comerciale sau alte căi de natură economică prin care monedele romane să ajungă în centrul Munteniei, dar starea de conservare a unora dintre ele indică faptul că au avut și alte întrebuințări. Unul dintre denari este perforat, iar sestertul bătut la Viminacium a fost tăiat în două, mai degrabă pentru a fi folosit ca sursă de metal decât din nevoia de monedă divizionară.

Monede romane imperiale

Traian

1. Denar; Aliaj de Cu și Sn ↙ 3,00 g; 18,4×19,1 mm; MJIAP, inv. 153.029.
Av.: ...NO AVG GER DAC...; cap laureat spre dreapta.
Rv.: COS V PP ... RINC; Fortuna spre stânga, ținând cârma și cornul abundenței.
RIC, II, p. 252, nr. 122, Roma, anii 103-111; Woytek, p. 328, nr. 271, Roma, anii 107-108.
Sit: Urlați – *Vârful Scoruș*
Frînculeasa, Cristea-Stan 2020, p. 73, nr. 13 și Pl. IV, nr. 3 (denar din argint, avers și revers ilizibile).

Antoninus Pius

2. Denar; Aliaj de Cu, Sn și Pb ↓ 2,53 g; 16×18,2 mm; MJIAP, inv. 153.031.
Av.: ANTONINVS AVG PI – VS PP…; cap laureat spre dreapta.
Rv.: Legenda ilizibilă; tip incert (Annona sau Salus).
Sit: Urlați – *Vârful Scoruș*
Frînculeasa, Cristea-Stan 2020, p. 73, nr. 15 și Pl. IV, nr. 5 (denar din bronz, Maximin Tracul).

Septimius Severus: Iulia Domna

3. Denar fourré; AE argintat ↙ 2,49 g; 19,1×20,1 mm; MJIAP, inv. 153.030.
Av.: IVLIA – …; bust spre dreapta.
Rv.: Legenda ilizibilă; tip incert (Pietas?).
Cf. RIC, IV/1, p. 170, nr. 572-574, Roma, anii 196-211.
Sit: Urlați – *Vârful Scoruș*
Frînculeasa, Cristea-Stan 2020, p. 73, nr. 14 și Pl. IV, nr. 4 (denar din argint, avers și revers ilizibile).

Monede romane provinciale

MOESIA SUPERIOR

Viminacium

Gordian III

4. Sestert AE; ↙ 8,14 g; 19×31,7 mm; jumătate; MJIAP, inv. 153.027.
Av.: Legenda incertă; bust laureat, drapat, cuirasat, spre dreapta.

Rv.: P M S CO… // AN… în exergă; Moesia stând spre stânga, cu mâna dreaptă deasupra unui taur (jumătatea cealaltă lipsește).
Cf. Pick, p. 34, nr. 79 (AN III).
Sit: Urlați – *Vârful Scoruș*
Frînculeasa, Cristea-Stan 2020, p. 73, nr. 11 și Pl. IV, nr. 2 (dupond din bronz, Traianus Decius).

MOESIA INFERIOR

Marcianopolis

Elagabal

5. OR (4 assaria); ↗ 8,02 g; 24,1×25,1 mm; MJIAP, inv. 153.028.
Av.: ... AVPHΛI – ANTΩNEINOC AV; cap laureat spre dreapta.
Rv.: VΠ CEPΓ TITIANOV MAPKIANOΠOΛITΩN (ligatură ΩN); Athena spre stânga, ținând o suliță cu mâna stângă și mâna dreaptă pe un scut.
Pick, p. 263, nr. 883.
Sit: Urlați – *Vârful Scoruș*
Frînculeasa, Cristea-Stan 2020, p. 73, nr. 12 și Pl. IV, nr. 1 (dupond din bronz, Antoninus Pius?).

THRACIA

Serdica

Caracalla

6. AE ↗ 9,80 g; 25,7×27,3 mm; MJIAP, inv. 160.905.
Av.: …VP CEV – ANTΩNEINO; bust laureat, drapat, cuirasat, spre dreapta.
Rv.: ...AC – CEPΔI...; Heracles din față, privind spre stânga, având blana leului pe brațul stâng și mâna dreaptă rezemată pe măciucă.
L. Ruzicka, *Die Münzen von Serdica*, NZ, 48, 1915, p. 43, nr. 272.
Sit: Urlați – *La Islaz*

Imitații turnate

MACEDONIA

Amphipolis

Severus Alexander

7. AE ↑ 3,69 g; 19,8×20,6 mm; MJIAP, inv. 160.906.
Av.: CЄV AΛЄΞA...; bust laureat, drapat, cuirasat, spre dreapta.
Rv.: AMΦIΠOΛ – ЄIT...; Tyche șezând spre stânga, ținând o pateră în mâna dreaptă.
Cf. H. Gaebler, *Die antiken Münzen von Makedonia und Paionia*, Berlin, 1906, p. 43, nr. 87.
Sit: Urlați – *La Islaz*

Nr.	Denumire obiect	Material	Dimensiuni
1	Fibulă de tip *Omega*	bronz	diam. = 33 mm, grosime = 2 mm, greutate = 3,85 g
2	Fibulă cu piciorul întors pe dedesubt	bronz	L. max. = 47 mm, greutate = 7,51 g
3	Fibulă cu piciorul întors pe dedesubt	bronz	L. max. = 62 mm, greutate = 9,17 g
4	Fragment de fibulă cu portagrafă	bronz	L. max. = 25 mm, greutate = 2,60 g
5	Portagrafă?	bronz	L. max. = 38 mm, l = 12 mm, greutate = 2,63 g
6	Oglindă	argint	L. max. = 22 mm, l = 13 mm, grosime = 2 mm, greutate = 2,34 g
7	*Lunula*	bronz	L. max. = 23 mm, l = 11 mm, grosime = 2 mm, greutate = 2,16 g

Tabelul I. Piese din metal descoperite în situl de la *Vârful Scoruș*.

Roman coins found in Urlați, Prahova county

ABSTRACT

Numerous archaeological sites have been discovered in Urlați and its surroundings through surface research, confirming the constant habitation of the area from Neolithic to the late Middle Ages.

Apparently, among the seven Roman coins published in this article, there are imperial, provincial issues and a cast imitation. In fact, the three pieces considered imperial only had prototypes in this category. These are two denarii of Trajan and Antoninus Pius, made of alloys that imitate silver, and a plated denarius with the effigy of Julia Domna. Most likely, the three pieces were produced in local workshops in Moesia Inferior or Dacia.

The three provincial coins originated in different mints and even provinces. The earliest of these was issued at Serdica, in Thrace, for Caracalla, between 211–217. The second is a *tetrassarion* minted at Marcianopolis for Elagabalus (218–222), during the period when Sergius Titianus was governor of Moesia Inferior. The third, of which only half is preserved, comes from Viminacium in Moesia Superior and was most likely issued during the reign of Gordian III (238–244).

The cast imitation reproduces a coin struck at Amphipolis, in Macedonia, for Severus Alexander (222-235). It was produced in a local workshop from Moesia Inferior in the second quarter of the 3rd century.

FIGURES CAPTION

Fig. 1. The archaeological site of Urlați – *La Islaz*, viewed from the west-southwest.

Fig. 2. Location of the Urlați – *La Islaz* site and the researched areas: A. systematic research (2013-2025); B. property of the Corcodel family (2025); C. property of the Mache family (2024).

Fig. 3. The archaeological site of Urlați – *Vărful Scoruș* (Scoruș Peak), viewed from the east.

Pl. I. Location of Urlați on the map of Romania (1); the distribution of archaeological sites; those dating from the 2nd – 3rd centuries AD are marked in blue (2) (A. Urlați – *La Islaz*, B. Urlați – *Vârful Scoruș*, C. Urlați – la *Lac la Frîncu*).

Pl. II. Urlați – *La Islaz*: plan, profile of the dwelling, other details (1-2, 4-5, 7) and the *in situ* ceramic inventory (3, 6) dating from the 2nd-3rd centuries AD.

Pl. III. Urlați – *La Islaz*: ceramics discovered in the dwelling from the 2nd-3rd centuries AD (1, 3, 5-6, 8-9) and in the habitation layer (4, 7).

Pl. IV. Urlați – *Vârful Scoruș*: metal artifacts discovered using a metal detector.

Pl. V. Roman coins found in Urlați, Prahova county.

Table I. Urlați – *Vârful Scoruș*: metal artifacts discovered using a metal detector.

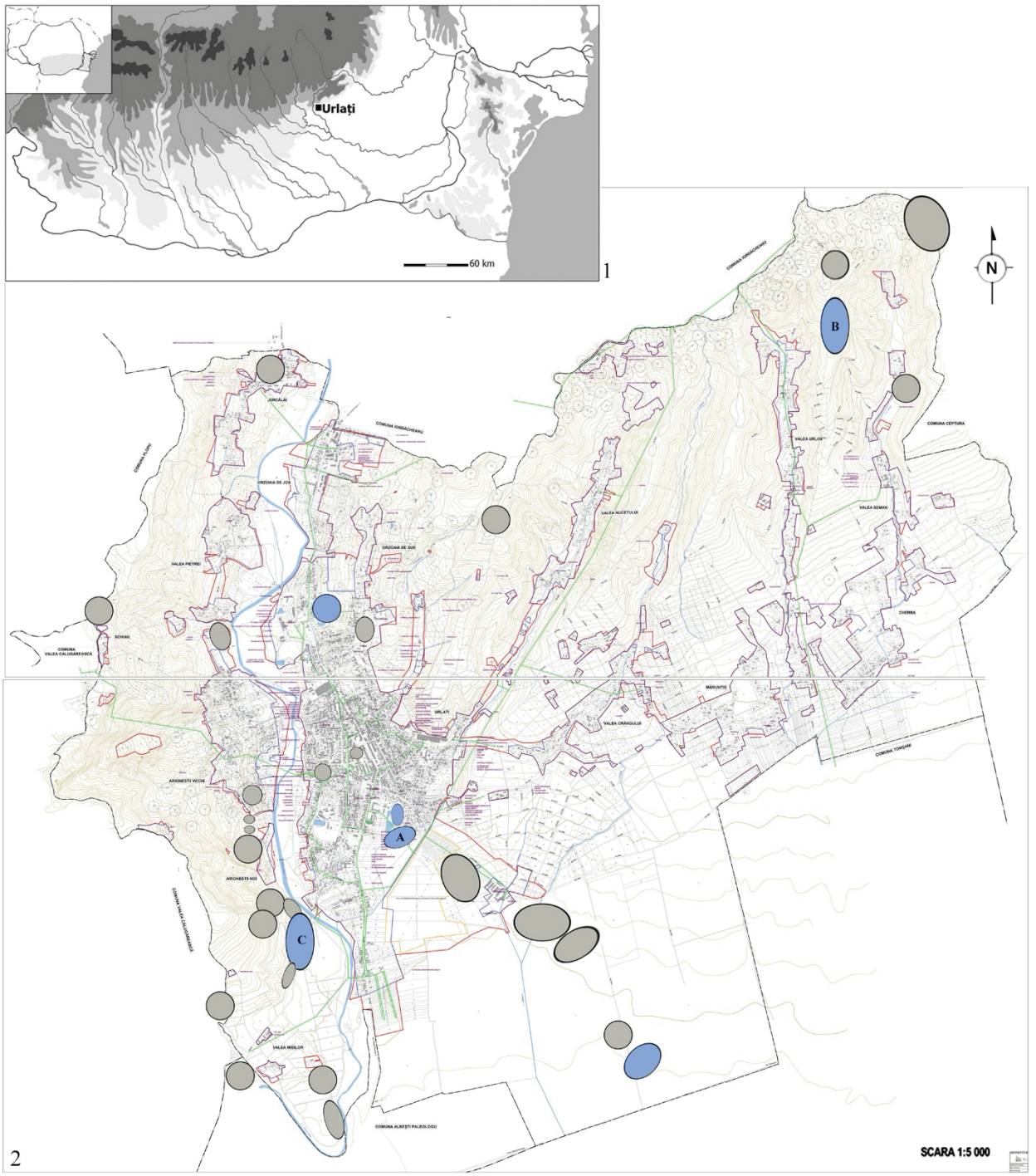

Pl. I. Poziționarea localității Urlați pe harta României (1); distribuția siturilor arheologice pe raza localității Urlați; cu albastru sunt marcate cele care datează din sec. II-III d.Hr. (2) (A. Urlați – la *Islaz*, B. Urlați – *Vârful Scoruș*, C. Urlați – la *Lac la Frîncu*)

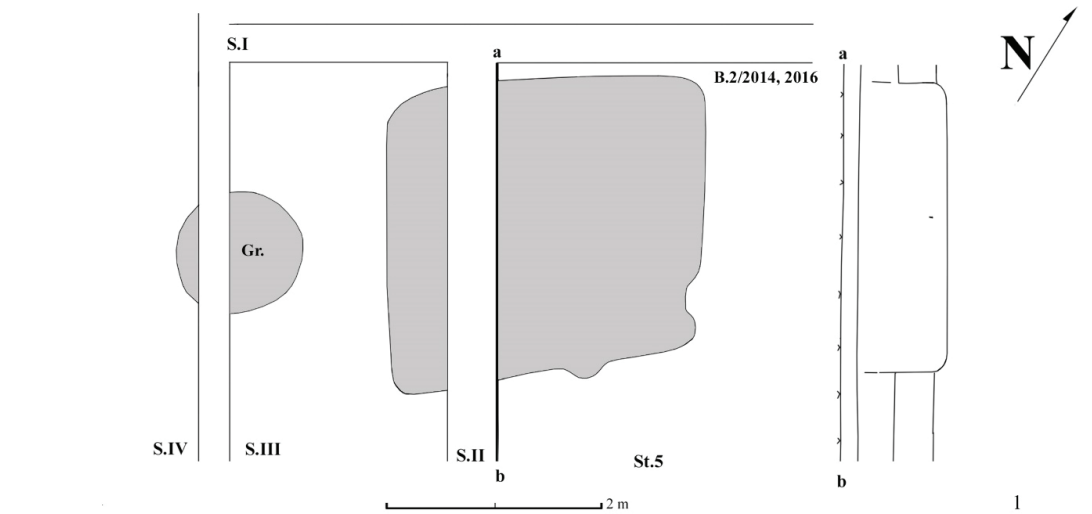

2

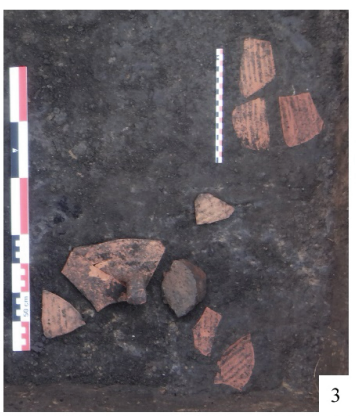
3

4

6

5

7

Pl. II. Urlați – la *Islaz*: planul, profilul locuinței, alte detalii (1-2, 4-5, 7) și inventarul ceramic *in situ* (3, 6) datând din sec. II-III d.Hr.

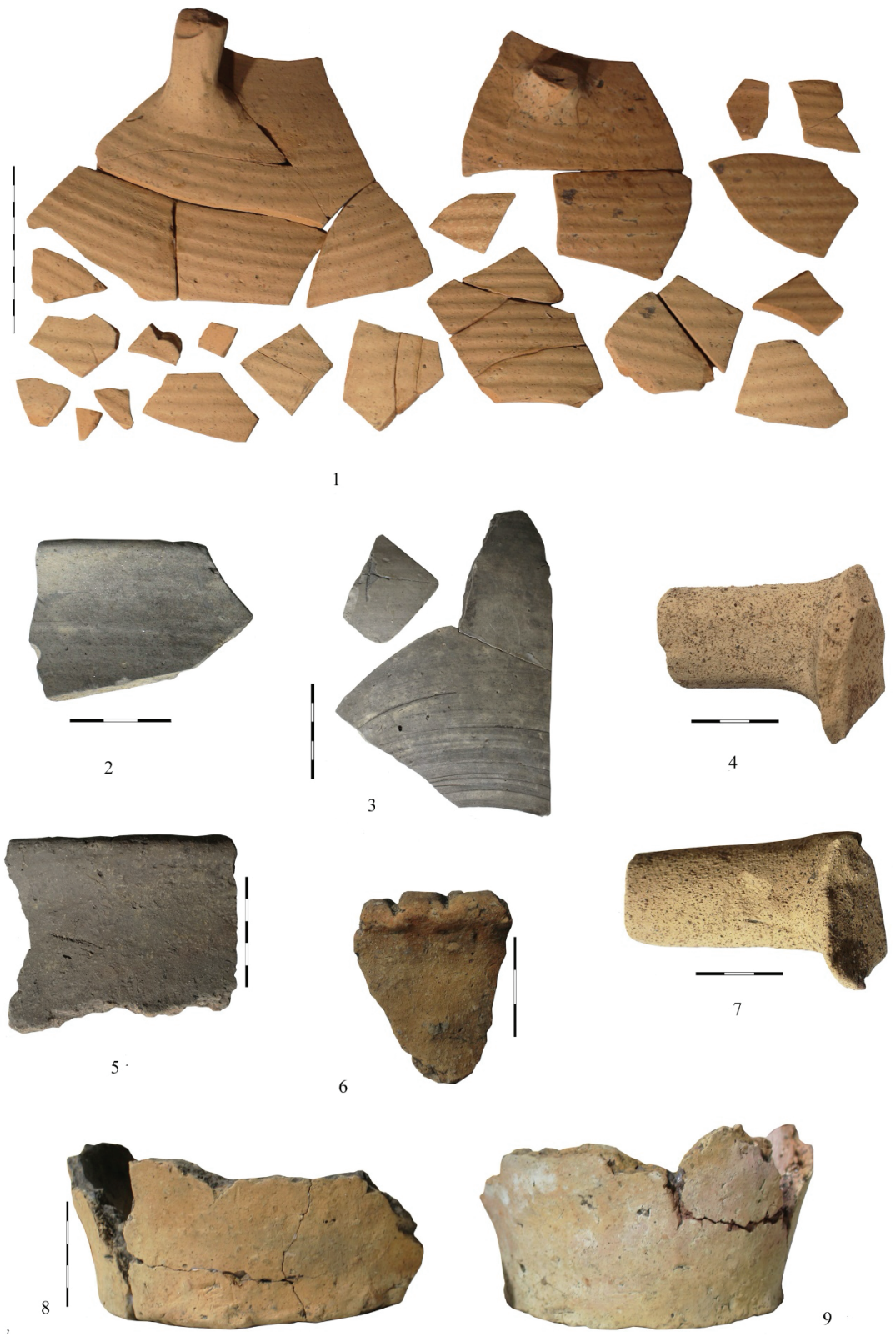

Pl. III. Urlați – la *Islaz*: ceramică descoperită în locuința din sec. II-III (1, 3, 5-6, 8-9) și în strat (4, 7)

Pl. IV. Urlați – *Vârful Scoruș*: piese din metal descoperite cu ajutorul detectorului de metale.

1 2 3

4 5 6 7

Pl. V. Monede romane descoperite la Urlați, jud. Prahova.

Abrevieri

ActaMN	Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca
AÉ	L'Année épigraphique, Paris
AJN	American Journal of Numismatics, New York
ANRW	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt
ANS	American Numismatic Society, New York
ARA	Asociația Arhitectură. Restaurare. Arheologie
ArhMold	Arheologia Moldovei, Iaşi-Bucureşti
BAR, I.S.	*British Archaeological Reports*, *International Series,* Oxford
BAR, S.S.	British Archaeological Reports, Supplementary Series, Oxford
BMC	*Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra: I, *Augustus to Vitellius*, 1923; II, *Vespasian to Domitian*, 1930; III, *Nerva to Hadrian*, 1936; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, 1968; V, *Pertinax to Elagabalus*, 1950 (H. Mattingly); VI, *Severus Alexander to Balbinus and Pupienus*, 1962 (R.A.G. Carson)
BSNR	Buletinul Societăţii Numismatice Române, Bucureşti
BIAB	Bulletin de l'Institut Archéologique Bulgare, Sofia
CAB	Cercetări Arheologice în Bucureşti, Bucureşti
CCA	Cronica cercetărilor arheologice din România, Bucureşti
CICSA	Centrul de Istorie Comparată a Societăților Antice, București
CIL III	Th. Mommsen (ed.), *Corpus Inscriptionum Latinarum. Vol. 3, Parts 1-2. Inscriptiones Asiae, provinciarum Europae Graecarum, Illyrici Latinae*, Berlin, 1873.
CN	Cercetări Numismatice, Bucureşti
CNA	Cronica Numismatică şi Arheologică, Bucureşti
CNH	L. Réthy, Corpus nummorum Hungariae, I-II, Budapesta, 1899-1907
CNRS	Centre National de la Recherche Scientifique, Paris
Crawford, RRC	M.H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Cambridge, 1974
Crawford, RRCH	M.H. Crawford, *Roman Republican Coin Hoards*, Londra, 1969
CreştCol	Creşterea Colecţiilor, Biblioteca Academiei Române, Bucureşti
Dacia	Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie, Bucureşti, I-XII (1924-1947)
Dacia, N.S.	Dacia, Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne, Nouvelle Série, Bucureşti (1957-)
DIR	*Documente privind istoria României*
D.J.A.N. Argeş	Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Argeş
DOW-LRC	Ph. Grierson, Melinda Mays, *Catalogue of Late Roman coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection. From Arcadius and Honorius to the Accession of Anastasius*, Washington, 1992
DRH	*Documenta Romaniae Historica*, Bucureşti
Herinek	L. Herinek, *Österreichische Münzprägungen von 1740-1969*, Viena, 1970
Huszár	Lajos Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute*, Budapesta, 1979
IAB	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan", Bucureşti
IGBulg II	G. Mihailov (ed.), *Inscriptiones Graecae in Bulgaria repertae*. *Vol. II. Inscriptiones inter Danubium et Haenum repertae*, Sofia, 1958.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), Bucureşti, 2026, p. 227-229.

ISM	*Inscriptiones Scythiae minoris*, I (1983), II (1987), III (1999), IV (2015), V (1980)
JIAI	Journal for Historical and Archaeological Research, Šumen
JNG	Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, München
LRBC	*Late Roman Bronze Coinage A.D. 324-498*, Londra, 1965: I – P.V. Hill, J.P.C. Kent, The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324-346; II – R.A.G. Carson, J.P.C. Kent, *Bronze Roman Imperial Coinage of the Later Empire A.D. 346-498*
Martin	F. Martin, *Kolonialprägungen aus Moesia Superior und Dacia*, Bonn, 1992
MBR	G. Buzdugan, O. Luchian, C.C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Bucureşti, 1977
MCA	Materiale şi Cercetări Arheologice, Bucureşti
MemAntiq	Memoria Antiquitatis, Piatra-Neamţ
MINAC	Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie, Constanţa
MJIAP	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova
MNA	Muzeul Naţional de Antichităţi
NC	Numismatic Chronicle, Londra
NK	Numizmatikai Közlöny, Budapesta
NZ	Numismatische Zeitschrift, Viena
Pere	Nuri Pere, *Osmanlılarda madenî paralar*, Istanbul, 1968
Pick	B. Pick, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 1, Berlin, 1898
Pick-Regling	B. Pick, K. Regling, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 2, Berlin, 1910
Pohl	Artúr Pohl, *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters, 1300-1540*, Graz-Budapesta, 1982
Preda	C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, Bucureşti, 1973
RCAN	Revista de Cercetări Arheologice și Numismatice, Bucureşti
Recueil	W.H. Waddington, E.Babelon, Th. Reinach, *Recueil général des monnaies grecques d'Asie Minéure, I-IV,* Paris, 1904-1912
RÉSEE	Revue des Études Sud-Est Européennes, Bucureşti
RI	Studii, 1948–1952; din 1953, Studii. Revista de Istorie, Bucureşti.
RIC, I	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, I, *Augustus to Vitellius*, Londra, 1923
RIC, I^2	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, I, ediţie revăzută, Londra, 1984
RIC, II	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, II, *Vespasian to Hadrian*, Londra, 1926
RIC, III	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, III, *Antoninus Pius to Commodus*, Londra, 1930
RIC, IV, 1	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, IV, 1, *Pertinax to Geta*, Londra, 1968
RIC, V, 2	P.H. Webb, *The Roman Imperial Coinage*, V, 2, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, VI	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, VI, *From Diocletian's reform (A.D. 294) to the death of Maximinus (A.D. 313)*, Londra, 1967
RIC, VII	P.M. Bruun, *The Roman Imperial Coinage*, VII, *Constantine and Licinius A.D. 313-337)*, Londra, 1966
RIC, VIII	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, VIII, *The Family of Constantine I A.D. 337-364)*, Londra, 1981
RIC, IX	J.W.E. Pearce, *The Roman Imperial Coinage*, IX, *Valentinian I-Theodosius I*, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, X	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, X, *The Divided Empire and the Fall of the Western Parts A.D. 395-491)*, Londra, 1994
RPC	Roman Provincial Coinage

Ruzicka 1928	Leon Ruzicka, *Inedita aus Moesia Inferior*, Vjesnik Hrvatskoga Arheološkoga Društva, 15, 1928, p. 225-248.
SCBC	*Standard Catalogue of British Coins. Coins of England and the United Kingdom*, 41st Edition, London, 2006
SCIV(A)	Studii şi Cercetări de Istorie Veche (şi Arheologie), Bucureşti
SCN	Studii şi Cercetări de Numismatică, Bucureşti
SHA	*Scriptores Historiae Augustae*
Simpozion Chişinău 2000	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chişinău, 28-30 mai 2000, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2001
Simpozion Chişinău 2001	*Simpozion de Numismatică organizat în memoria martirilor căzuţi la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476-2001), Chişinău, 13-15 mai 2001, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2002
Simpozion Chişinău 2002	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a 125 de ani de la Proclamarea Independenţei României, Chişinău, 24-26 septembrie 2002, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2003
Simpozion Chişinău 2003	*Simpozion de Numismatică dedicat Centenarului Societăţii Numismatice Române (1902-2003), Chişinău, 26-28 noiembrie 2003, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2005
Simpozion Chişinău 2004	*Simpozion de Numismatică, organizat cu ocazia comemorării sfântului Ştefan cel Mare, domn al Moldovei (1504-2004), Chişinău, 29 septembrie-2 octombrie 2004, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2007
SMMIM	Studii şi Materiale de Muzeografie şi Istorie Militară, Bucureşti
SNG	*Sylloge Nummorum Graecorum*: Black Sea - *The British Museum*, IX, 1, *The Black Sea*, Londra, 1993; Rusia - M. G. Abramzon, N. A. Frolova, Ulrike Peter (eds.), *Sylloge Nummorum Graecorum Russland, Staatliches Historisches Museum Moskau: Münzen des Nördlichen Schwarzmeergebietes*, Berlin-Boston, 2019
Woytek	Bernhard Woytek, *Die Reichspragung des Kaisers Traianus (98-117)*, Viena, 2010.